

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Івано-Франківської обласної державної адміністрації
Вище професійне училище №7 м. Калуша

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВПУ №7 м. Калуша

Володимир МЕЛЬНИК

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Основи правознавства

спеціальність

G19 "Будівництво та цивільна інженерія"

галузь знань

G "Інженерія, виробництво та будівництво "

освітньо-професійна програма

"Будівництво та цивільна інженерія"

Викладач

Тетяна ЛЕСІВ

Розглянуто та схвалено

на засіданні циклової комісії

Протокол № 1 від 26.08.25

Голова ЦК

Надія ШОПА

Калуш

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.
2. Мета, завдання навчальної дисципліни.
3. Очікувані результати навчання.
4. Програма навчальної дисципліни.
5. Структура навчальної дисципліни.
6. Зміст навчальної дисципліни.
7. Критерії оцінювання результатів навчання.
8. Список рекомендованих джерел.

1. Опис навчальної дисципліни.

Відповідно до навчального плану на вивчення дисципліни «Основи правознавства» виділено 60 академічних годин (2,0 ЄКТС) у т. ч. аудиторних – 38 годин (лекції 32, практична робота 6), самостійна робота здобувачів освіти – 22 години.

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин				Форма контролю
			Всього	Аудиторні		Самостійна робота	
				Лекції	Практичні		
I	I	2	60	32	6	22	Залік
Усього		2	60	32	6	22	

2. Мета, завдання навчальної дисципліни.

Мета вивчення дисципліни

Мета курсу — формування високого рівня юридичної обізнаності, правосвідомості та активної суспільної позиції, яка базується на ретельному знанні нормативних актів та правових механізмів захисту інтересів людини у державі; засвоєння основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави; вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно- правові акти у практичній діяльності, вірно оцінювати юридичні факти, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

Предметом вивчення курсу є загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права, а також система основних понять юриспруденції, конституційних засад української держави та методів державного управління, головних інститутів адміністративного, кримінального, цивільного, трудового та інших галузей українського права. Тому велика увага під час вивчення всіх тем приділяється вивченню нормативно-правових актів українського законодавства.

Завдання навчальної дисципліни

Завданням вивчення дисципліни «Основи правознавства» є: надати систематичні знання з юридичних питань. Засвоєння специфічної фахової термінології, певного правового мінімуму знань з конституційного, адміністративного, кримінального, фінансового, цивільного, трудового,

екологічного та земельного права України — неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності фахівця в обставинах сучасного економічного життя.

Форма підсумкового контролю знань — залік.

Під час вивчення навчальної дисципліни основи правознавства відбувається поетапне формування у студентів основних правових, громадянських та соціальних компетентностей, які є фундаментом для відповідальної та законної професійної діяльності.

Правові компетентності (Знання та застосування Закону)

Це безпосередньо знання про правову систему та вміння працювати з нею.

- **Знання та розуміння:** Основних галузей (конституційне, адміністративне, цивільне, трудове, кримінальне тощо) та нормативно-правових актів.
- **Правовий аналіз:** Здатність правильно інтерпретувати норми права, визначати їхню чинність та застосовність до конкретної життєвої чи професійної ситуації.
- **Законність дій:** Вміння будувати свою професійну діяльність виключно на законних підставах, мінімізуючи правові ризики.

Громадянські компетентності (Правосвідомість та активна позиція)

Це внутрішні установки, цінності та готовність до активної участі в житті демократичного суспільства.

- **Усвідомлення прав та обов'язків:** Розуміння своїх прав і свобод як громадянина та їхнє поєднання з конституційними обов'язками.
- **Повага до Закону:** Формування правової свідомості, що передбачає не лише знання закону, а й його добровільне та свідоме дотримання.
- **Критичне мислення:** Здатність аналізувати діяльність органів влади та брати відповідальну участь у формуванні громадянського суспільства.

Соціальні компетентності (Взаємодія та вирішення конфліктів)

Це вміння застосовувати правові та громадянські знання для ефективної та етичної взаємодії в колективі та суспільстві.

- **Комунікація та співпраця:** Здатність вирішувати конфлікти та суперечки правовими методами, вести переговори, поважаючи інтереси інших.
- **Відповідальність:** Усвідомлення соціальних наслідків своїх професійних рішень та дій.

- **Етика та мораль:** Вміння поєднувати вимоги закону з високими етичними стандартами професії.

3. Очікувані результати навчання.

Очікувані результати навчання з дисципліни "Основи правознавства" для фахових молодших бакалаврів спеціальності "Будівництво та цивільна інженерія" охоплюють знання, уміння та навички, необхідні для орієнтування в правовому полі, що регулює професійну діяльність.

Перелік загальних (ЗК) і спеціальних компетентностей (СК) випускника

ЗК1. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірності розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватись державною мовою, як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК11. Здатність вирішувати організаційні та управлінські питання, організовувати діяльність колективу, працювати в команді під час зведення об'єктів будівництва та інженерних мереж.

Знати :

Загальні положення основних галузей права України;

Зміст суспільних відносин, які врегульовані відповідними галузями права;

Зміст правових положень, які формують правовий стан людини і громадянина у державі;

Обсяг прав і свобод людини у сучасному суспільстві;

Зміст сучасних економічних правовідносин у державі;

Обсяг нормативно – правових документів, які регулюють сферу майбутньої професійної діяльності;

Загальні засади підприємницьких правовідносин та особливості правового врегулювання підприємництва в обраній сфері діяльності;

Загальні процесуальні норми захисту прав та інтересів людини в сучасному суспільстві;

Обсяг правових положень, необхідних для здійснення керівництва власним бізнесом у обраній спеціалізації;

Основи податкового права та комплекс прав та обов'язків платника податків-фізичної особи.

Вміти:

Здійснювати правовий аналіз конкретних суспільних відносин та самостійно класифікувати їх відповідно до конкретної галузі права;

Самостійно розв'язувати практичні правові ситуації;

Самостійно розшукувати потрібні нормативно-правові документи для розв'язування юридичної проблеми;

Складати документи правового характеру;

Вільно користуватися нормативно-правовою базою у професійній діяльності;

Мати практичні навички організації трудових правовідносин на підприємстві;

Визначати та розв'язувати трудові суперечки;

Організувати та ефективно здійснювати підприємницьку діяльність.

Компетентності (Здатність Ефективно Виконувати Діяльність)

Вивчення дисципліни сприяє формуванню наступних загальних та фахових компетентностей:

Соціальні та громадянські компетентності:

Здатність діяти на основі етичних міркувань, поважаючи гідність та права людини, сприяючи верховенству права.

Усвідомлення важливості законності та правомірності професійної діяльності.

Комунікативні компетентності:

Здатність до чіткого та аргументованого донесення своєї правової позиції у професійному середовищі.

Фахові компетентності (релевантні для будівництва):

Здатність здійснювати свою професійну діяльність згідно з чинним законодавством України, зокрема в частині ліцензування, дозвільної системи та державного контролю у будівництві.

Здатність враховувати правові аспекти при прийнятті технічних рішень.

Загальний результат: Сформована правосвідомість та готовність до правомірної професійної діяльності у сфері будівництва та цивільної інженерії.

4. Програма навчальної дисципліни.

МОДУЛЬ 1 ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права

Тема 1. Історичний аспект виникнення держави, її ознаки та функції.

Тема 2. Державний лад: форма правління, територіальний устрій, політичний режим.

Тема 3. Семінарське заняття. Особа, суспільство, держава. Громадянське суспільство.

Тема 4. Поняття права, його ознаки та суть. Джерела (форми) права.

Тема 5. Правовідносини.

Тема 6. Правопорушення та юридична відповідальність. Поняття і структура правовідносин. Структура правової норми.

Контроль знань.

Змістовий модуль 2. Публічне право

Тема 7. Семінарське заняття. Підстави набуття і припинення громадянства України.

Тема 8. Гарантії та механізм захисту прав людини і громадянина.

Тема 9. Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування. Вибори. Референдум.

Тема 10. Поняття та джерела Конституційного права України. Загальні засади конституційного ладу України.

Тема 11. Адміністративне правопорушення та адміністративні стягнення.

Адміністративні правопорушення в галузі будівництва.

Тема12. Кримінальна відповідальність. Види покарань за злочини у сфері будівництва.

Тема 13. Семінарське заняття. Обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність за вчинення злочину.

Тема 14. Кримінальна відповідальність, види покарань. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері будівництва.

Тема 15. Бюджетна система України.

Тема 16. Система оподаткування . Види податків і зборів.

Тема 17. Використання природних ресурсів, його види. Екологічні права і обов'язки громадян.

Тема18. Основні поняття екологічного права, його особливості та зв'язок з іншими галузями права.

Контроль знань.

Змістовий модуль 3. Приватне право

Змістовий модуль 1 Основи цивільного законодавства

Тема 19. Цивільна правоздатність і дієздатність громадян, рівні дієздатності фізичної особи. Правочини, їх види, умови дійсності правочинів.

Тема 20. Семінарське заняття. Право інтелектуальної творчої власності.

Тема 21. Цивільно-правова відповідальність. Поняття і види цивільних договорів.

Змістовий модуль 2 Основи трудового права

Тема 22. Семінарське заняття. Колективний та трудовий договори.

Тема 23. Підстави припинення трудового договору.

Тема24. Робочий час та час відпочинку.

Тема 25. Основи соціального забезпечення

Тема 26. Трудова дисципліна. Вирішення трудових спорів.

Тема 27. Семінарське заняття. Форми та суб'єкти права власності на землю, способи набуття та припинення .

Тема 28. Поняття сімейного права України. Сім'я. Сімейний кодекс України.

Тема 29. Шлюб. Права та обов'язки подружжя. Розірвання шлюбу.

Тема 30. Контроль знань.

5. Структура навчальної дисципліни.

Модуль 1. Основи правознавства Змістовні модулі	Всього, годин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота здобувача освіти	Примітка
Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права	7	6	1		
Змістовний модуль 2. Публічне право	12	10	2		
Змістовний модуль 3. Приватне право	11	8	3		

Лекційний курс

№ з/п	Зміст	Кількість годин
1	2	3
	Модуль 1. Основи правознавства	
	Змістовний модуль 1. <i>Основи теорії держави і права</i>	
1	Вступ. Історичний аспект виникнення держави, її ознаки та функції.	6
2	Державний лад: форма правління, територіальний устрій, політичний режим.	
3	Особа, суспільство, держава. Громадянське суспільство.	
4	Правовідносини.	
5	Поняття і структура правовідносин. Правосвідомість. Структура правової норми. Правопорушення.	
6	Поняття права, його ознаки. Джерела (форми) права.	
	Змістовий модуль 2. <i>Публічне право</i>	
1	Гарантії та механізми захисту прав людини і громадянина	10
2	Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування. Вибори. Референдум.	
3	Поняття та джерела Конституційного права України. Загальні засади конституційного ладу України.	
4	Адміністративне правопорушення та адміністративні стягнення. Правопорушення у будівельній галузі.	
5	Кримінальна відповідальність. Види покарань за злочини у сфері будівництва.	
6	Фінансове право.	
7	Бюджетна система України.	
8	Система оподаткування. Види податків і зборів	
9	Використання природних ресурсів, його види . Екологічні права і обов'язки громадян.	
10	Основні поняття екологічного права його особливості та зв'язок з іншими галузями права.	
1	2	3
	Змістовий модуль 3. <i>Приватне право</i>	
1	Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність, рівні дієздатності. Правочини, їх види, умови дійсності.	8
2	Цивільно-правова відповідальність. Поняття і види цивільних договорів.	
3	Робочий час та час відпочинку. Основи соціального забезпечення.	
4	Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність.	
5	Підстави припинення трудового договору.	

6	Вирішення трудових спорів.	
7	Форми та суб'єкти права власності на землю, способи набуття та припинення.	
8	Поняття сімейного права України. Сім'я. Сімейний кодекс України.	

Семінарські заняття

№ з/п	Зміст	№ завдан ня	Кількість годин
	Модуль 1. <i>Основи правознавства</i>		
	Змістовний модуль 1. <i>Основи теорії держави і права</i>		1
1	Семінарське заняття. Особа, суспільство, держава. Громадянське суспільство.		
	Змістовний модуль 2. <i>Публічне право</i>		2
2	Семінарське заняття. Підстави набуття і припинення громадянства України.		
3	Семінарське заняття. Обставини, що обтяжують або пом'якшують відповідальність за вчинення злочину.		
	Змістовний модуль 3. <i>Приватне право</i>		3
4	Семінарське заняття. Право інтелектуальної, творчої власності.		
5	Семінарське заняття. Колективний та трудовий договори.		
6	Семінарське заняття. Шлюб. Права та обов'язки подружжя. Розірвання шлюбу.		

Самостійна робота студентів складається:

- з вивчення теоретичного матеріалу, який розглянуто на практичних;
- теоретичного матеріалу, заданого викладачем на самостійне опрацювання;
- виконання домашніх завдань

Самостійна навчальна робота здобувача освіти

№ з/п	Теоретичний матеріал	Прим.	Обсяг у годинах
Модуль 1. Основи правознавства			
1	Тема 1. Державний лад Державний лад: форма правління, територіальний устрій, політичний режим. Історичний аспект виникнення держави. Класифікація суспільних відносин. Історичні типи держави.		1
2	Тема 2. Особа, суспільство, держава. Особа, суспільство, держава. Громадянське суспільство. Особливості взаємовідносин особистості і держави. Правовий статус особи.		1
3	Тема 3. Правовідносини. Поняття і види правовідносин. Склад правовідносин. Суб'єкти права та правовідносин. Правосуб'єктність осіб. Поняття права, його ознаки. Джерела (форми) права. Правопорушення.		1
4	Тема 4. Поняття і структура правовідносин Структура правової норми. Гіпотеза. Диспозиція. Санкція.		1
5	Тема 5. Гарантії та механізм захисту прав людини. Гарантії та механізм захисту прав людини і громадянина. Система міжнародних органів та організацій, які діють з метою реалізації міжнародних стандартів прав людини.		1
6	Особливості організації державної влади та місцевого самоврядування. Вибори. Референдум. Система місцевого самоврядування в Україні. Сфера компетенції та повноваження.		1
7	Тема 7. Загальні засади конституційного ладу України. Поняття та джерела конституційного права України. Політико-правове закріплення суверенітету України.		1

8	Тема 8. Адміністративне право. Суб'єкти адміністративного права. Адміністративний проступок: поняття, ознаки, види. Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення. Правопорушення у будівельній галузі.		1
9	Тема 9. Кримінальне право. Поняття злочину. Склад злочину. Види злочинів. Стадії скоєння злочинів. Співучасть у злочині. Кримінальна відповідальність. Види покарань за злочини у сфері будівництва.		2
10	Тема 10. Фінансове право. Бюджетна система України. Система оподаткування. Види податків і зборів. Платники податків, їхні права та обов'язки. Відповідальність за порушення фінансового		2
11	Тема 11. Екологічне право. Екологічні права та обов'язки громадян. Використання природних ресурсів. Права і обов'язки власників природних ресурсів та природокористувачів. Червона книга України.		2
12	Тема 12. Цивільне право. Цивільні правовідносини. Особливості цивільної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб. Цивільна правоздатність і дієздатність, рівні дієздатності.		2
13	Тема 13. Поняття і види цивільних договорів. Право власності. Право власності: поняття, зміст. Форми права власності. Підстави набуття і припинення права власності.		2
14	Тема 14. Трудове право. Визначення трудового права України. Трудовий договір. Припинення трудового договору. Контракт. Колективний договір. Матеріальна відповідальність. Основи соціального забезпечення.		2
15	Тема 15. Сімейне право України. Сімейний кодекс України. Умови і порядок укладення та припинення шлюбу. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей.		2
	Всього:		22

6. Зміст навчальної дисципліни.

Назва розділів, тем І кредит		Кількість годин			
		Всього	Семінар- ські заняття	Лекції	Самості йна робота
Змістовий модуль 1. Основи теорії держави та права					
Тема 1. Основи теорії держави					
1	Вступ. Історичний аспект виникнення держави, її ознаки та функції	1	-	1	1
2	Державний лад: форма правління, територіальний устрій, політичний режим	1	-	1	1
3-4	Семінарське заняття. Особа, суспільство, держава. Громадянське суспільство	2	1	1	
5	Поняття права і його ознаки. Джерела (форми) права	1	-	1	1
6	Правовідносини	1	-	1	1
7	Поняття і структура правовідносин. Правосвідомість. Структура правової норми. Правопорушення.	1	-	1	1
8	Модульний контроль.	1		1	
ВСЬОГО ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ №1		8	1	7	5
Змістовий модуль 2. Публічне право					
9	Гарантії та механізми захисту прав людини і громадянина	1	-	1	1
10	Семінарське заняття . Підстави набуття і припинення громадянства України	1	1		
11	Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування. Вибори, референдум	1		1	1
12	Поняття та джерела конституційного права України. Загальні засади конституційного ладу України.	1		1	
13	Адміністративне правопорушення та адміністративні стягнення. Правопорушення у будівельній галузі	1		1	1
14-15	Семінарське заняття. Обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність за вчинення злочину.	2	1	1	
16	Злочин, його види. Співучасть у злочині	1	-	1	1
17	Кримінальна відповідальність. Види покарань за злочини у сфері будівництва	1	-	1	1
18	Бюджетна система України	1	-	1	1

19	Система оподаткування. Види податків і зборів	1		1	1
20	Використання природних ресурсів, його види. Екологічні права і обов'язки громадян	1	-	1	1
21	Основні поняття екологічного права, його особливості та зв'язок з іншими галузями права .	1		1	1
22	Модульний контроль.	1		1	
ВСЬОГО ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ №2		14	2	12	9
Змістовий модуль 3.Приватне право					
23	Цивільна правоздатність та дієздатність, рівні дієздатності. Правочини, їх види, умови дійсності	1	-	1	1
24	Семінарське заняття. Право інтелектуальної,творчої власності.	1	1		1
25- 26	Цивільно-правова відповідальність. Поняття і види цивільних договорів.	2	-	2	1
27- 28	Семінарське заняття. Колективний та трудовий договори.	2	1	1	
29	Підстави припинення трудового договору	1	-	1	1
30	Трудова дисципліна. Вирішення трудових спорів. Матеріальна відповідальність.	1	-	1	1
31	Робочий час і час відпочинку. Основи соціального забезпечення	1		1	1
32	Поняття сімейного права України. Сім'я. Сімейний кодекс України.	1		1	1
33- 34	Семінарське заняття. Шлюб. Права та обов'язки подружжя. Розірвання шлюбу.	2	1	1	
35	Форми та суб'єкти права власності на землю, способи набуття та припинення	1		1	1
36	Модульний контроль	1		1	
ВСЬОГО ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ №3		14	3	11	8
37- 38	ЗАЛІК	2		2	
ВСЬОГО		38	6	32	22

7. Критерії оцінювання результатів навчання.

Рівень навчальних досягнень з дисциплін, які є освітніми компонентами ОПП, оцінюється за дванадцятибальною шкалою оцінювання:

10-12 балів(відмінно (90-100 балів оцінка в ECTS - A) рівень компетентності високий (творчий) – виявляє особливі творчі здібності , вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію , вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях переконливо аргументує відповіді , самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

9 балів(дуже добре (82-89 балів оцінка в ECTS - B) рівень компетентності достатній (конструктивно-варіативний) вільно володіє вивченим обсягом матеріалу , застосовує його на практиці , вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

7 – 8 балів(добре (74-81 балів оцінка в ECTS - C) рівень компетентності достатній (конструктивно-варіативний) вміє зіставляти, систематизувати, узагальнювати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки серед яких є суттєві , добирати аргументи для підтвердження думок.

5-6 балів(задовільно (64-73 бали оцінка в ECTS - D) рівень компетентності середній (репродуктивний) – відтворює значну частину матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих .

4 балів(задовільно (60-63 бали оцінка в ECTS - E) рівень компетентності середній (репродуктивний) – володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на рівні вищому за початковий.

3 бали(незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю (35-59 балів оцінка в ECTS – XF) рівень компетентності низький (рецептивно-продуктивний) – володіє матеріалом на

рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

1-2 бали(незадовільно з обв’язковим повторним вивченням залікового кредиту (1-34 балів оцінка в ECTS – F) рівень компетентності низький (рецептивно-продуктивний) – володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

Співвідношення між національними та ECTS оцінками

Оцінка по шкалі ECTS	Визначення	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно-відмінне Виконання лише з незначною кількістю помилوک	12(відмінно)	90-100
		11(відмінно)	
		10(відмінно)	
B	Дуже добре-вище середнього рівня з кількома помилками	9(дуже добре)	82-89
C	Добре-в цілому правильна робота з певною кількістю значних помилок	8 (добре)	74-81
		7 (добре)	
D	Задовільно-непогано , але зі значною кількістю недоліків	6 (задовільно)	64-73
		5 (задовільно)	
E	Достатньо - виконання відповідає критеріям	4 (достатньо)	60-63
FX	Незадовільно-потрібно вивчити перед тим, як перездати	3 (незадовільно)	35-59
F	Неприйнятно - необхідна подальша робота	2(неприйнятно)	1-34
		1 (неприйнятно)	

Питання до заліку

1. Поняття держави та її ознаки.
2. Форми державного устрою.
3. Форми державного правління.
4. Поняття і види монархій.
5. Поняття і види республік.
6. Політичні режими.
7. Функції держави.
8. Поняття і ознаки правової держави.
9. Поняття і види соціальних норм.
10. Поняття і ознаки права.
11. Джерела права.
12. Класифікація нормативно-правових актів.
13. Норми права і їх види.
14. Закон і його місце в системі норм права.
15. Правові відносини: поняття, види, структура.
16. Правопорушення: поняття, ознаки, види.
17. Склад правопорушення.
18. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, підстави.
19. Принципи юридичної відповідальності.
20. Підстави позбавлення від юридичної відповідальності.
21. Поняття та система конституційного права України.
22. Класифікація конституцій.
23. Загальні засади конституційного ладу України.
24. Принципи правового статусу особи. Особисті права людини і громадянина. Конституційні обов'язки громадян України.
25. Політичні права людини і громадянина.
26. Конституційні економічні, соціальні і культурні права людини і громадянина.
27. Конституційні гарантії додержання прав людини і громадянина.
28. Умови набуття і припинення громадянства України.
29. Правовий статус іноземців в Україні.

30. Поняття виборчої системи та її види.
31. Принципи виборчого права в Україні.
32. Форми народовладдя в Україні.
33. Поняття і структура системи органів державної влади в Україні.
34. Функції Верховної Ради України.
35. Статус народного депутата.
36. Правовий статус Президента України та порядок його обрання.
37. Повноваження Президента України.
38. Конституційний статус та формування складу Кабінету міністрів України. Судова система України.
39. Принципи судочинства.
40. Правовий статус суддів.
41. Поняття і основні принципи територіального устрою України.
42. Поняття і складові державної території.
43. Система територіально-адміністративного устрою України.

8. Список рекомендованих джерел

Базова:

- 1.Брецько Ф.Ф. Основи держави і права: навч. видання в 2-х кн.Ужгород: Закарпаття, 2018.
- 2.Кононенко І.В. Основи правознавства. Навчальний посібник у схемах і таблицях. – К.:Кондор. – 2008.
- 3.Правознавство: навч. посіб. / За заг. ред. С.М. Тимченка, Т.О. Коломієць. К.: Істина, 2017
- 4.Котюк В.О. Основи держави і права. К.:Вентурі, 1995.
5. Правознавство: підручник / За ред. В.В Копейчикова. – К.:Юрінком Інтер, 2002.

Додаткова література:

- 1.Конституційне право України / За ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наук.думка, 2015.
- 2.Кодекс законів про працю України від 10 грудня
№ 322-?ІІІ (з наступними змінами) // zakon.rada.gov.ua.
- 3.Сімейний Кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-ІІІ// Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 21-22. – ст.135(з наступними змінами).
- 4.Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-?І// Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №40-44. –ст.356(з наступними змінами).
- 5.Земельне право України: Підручник / М. В. Шульга, Г. В.Анісімова, Н. О. Багай, А.П. Гетьман та ін.; - К.: Юрінком Інтер, 2004.
- 6.Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник /Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред.. проф..В.В.Сташиса, В.Я. Тація. – 4-те вид., перероб. і допов. – Х.:Право, 2010.
- 7.Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України./За ред.. В.М. Коссака. – К:Істина, 2008.

Інтернет-ресурси:

Офіційні веб-сайти державних органів:

Верховна Рада України (zakon.rada.gov.ua): Основний законодавчий портал України. Містить тексти всіх законів, кодексів, постанов та інших нормативно-правових актів.

Президент України (president.gov.ua): Офіційний сайт Президента України, де публікуються укази, розпорядження та інша важлива інформація.

Кабінет Міністрів України (kmu.gov.ua): Офіційний сайт уряду України, де можна знайти постанови, розпорядження та іншу урядову інформацію.

Міністерство юстиції України (minjust.gov.ua): Сайт Міністерства юстиції, що надає інформацію про державну реєстрацію, нотаріат, виконавчу службу та інші юридичні питання.

Конституційний Суд України (ccu.gov.ua): Сайт Конституційного Суду, де публікуються рішення та висновки щодо конституційності законів та інших актів.

Верховний Суд (supreme.court.gov.ua): Сайт Верховного Суду, де можна знайти судові рішення, інформацію про судову практику та роз'яснення законодавства.

Інформаційно-правові системи:

Ліга:Закон (ligazakon.net): Одна з найпопулярніших інформаційно-правових систем в Україні. Містить велику базу законодавства, судових рішень, аналітичних матеріалів.

Законодавство України (rada.gov.ua - розділ "Пошук"): Вбудована пошукова система на сайті Верховної Ради, яка дозволяє шукати нормативно-правові акти.

Нормативні акти України (nau.ua)